

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Disquisitionvm Magicarvm Libri Sex

Delrío, Martín Antonio

Mogvntiae, 1624

Qvæstio II. Quæ sint species Prophetiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62472](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62472)

o ca 7. v. 8
p 1 cap 1.
v 17.

q libr 7. de
fato. ca. 14

incipiunt eodem elato, rursus illis oc-
cæcantur omnia. Vnde Michæas o, cū
federalo in tenebris, Dominus lux mea est: &
B. Petrus p: Habemus propheticum sermo-
nem, cui bene facitis attendentes, quasi lu-
cerna lucenti in caliginoso loco. Habet ta-
men hoc lumen adeo multa commu-
nia cum supernaturalib. habitibus; vt
Iulius Sirenius, vir eruditus, conetur
probare q, melius reduci ad habitum,
apud illum inuenietis argumēta, qui-
bus communem sententiam impu-
gnat. nec lubet, nec vacat plura.

QVÆSTIO II.

Quæ sint species Prophetiæ.

A

DVo, quasi suprema genera prophe-
tiæ, in S. S. inuenio: vnum, per Sa-
cerdotes, alterū, per prophetas: sæpe qui-
dem qui Propheta; iidem & sacerdo-
tes erant, sed aliter futura prædicebāt
quatenus Sacerdotes, aliter quatenus
Propheta. Res est non omnibus per-
uia, & digna diligentiore examine.

SECTIO I.

De rationali, & Vrim ac Thummim.

Sacerdotalis prophetiæ modus consi-
stebat in applicatione Ephod. fuit
autem, Ephod duplex. vnum lineum,
etiam minoribus concessum ordini-
bus r, vt puero Samueli; alterum, Sa-
cerdotale, quod etiam vocatum est, su-
perhumeralè, auro & trium colorum
varietate ornatissimum s: Iosephus et-
iam vocat stolan hieraticam, epomi-
dè, & diploidem: huic aureis cathenu-
lis appensum erat, Rationale, seu Pecto-
rale. vtroque enim nomine vtuntur
Latini: Hebræi, chofen, vocant, iuxta
puncta quæ nūc habemus; nam Iose-

11. Reg. -
Ep eo loco
narrat Au-
gelma.
Ide scrib-
tur. Exod
28.

חֹשֶׁן
אֶבֶן

A phus aliis vsus fortassis, cum vocat, Ef-
sen: Græci eodem teste, λόγιοι Scriptum
quidem aliquādo apud Septuaginta,
Philonem, & Hieronymum inuenias,
λογίοι, sed mendose: pertineret enim
potius ad locū consulendi, rectius ab
bi apud eosdē, λόγιοι: quasi dicas ora-
culum. sic n. ab Helychio, λογία, expli-
cantur, λογία, & apud Plutarchū,
in Sylla, vates vocantur, λογίοι. Sed cur
B λόγιοι? Si Græca Iosephi verba perpen-
das, q. veritatis irrefragabilis oracula
fundebat. Latinis dictum, Pectorale,
quia pectori appensum: rationale, quia
more animalis ratione p̄diti rationa-
batur: hac ipsa de causa, iudicij, elogio
addito, illud cohonestabat, vocantes,
rationale iudicij, & iudicium sthorū Israel
a, & iudicium Vrim, in Hebræo quidem
fonte b. Rationem reddit Iarrius,
C quia supra Vrim inscripta vocula, Mis-
parb. sed hoc somnium est recuti. po-
tius crediderim, quia Sacra S. consue-
uit, id quod quisque facere debet, siue
cuiusq; officium, vocare, iudicium: Sa-
cerdos autem, rationali indutus pro-
ponebat Deo hominū dubia, delide-
ria, & negoria: & per rationale, non
tantum Deus propitiabatur, sed etiam
significabat hominib. quid fieri vellet
D & quis rei successus futurus esset, vt
non male abenezra. Huc sane facit,
ipsam nomē Vrim & Thummim: de cu-
ius etiam significatione & vsu viden-
dum. Scriplere quidē multi, sed optes
merito distinctiora & clariora, vt rei
dignitas postulabat. cæteris melius e-
gere Tostatus, Lipomanus, Fran. Ri-
bera, & Nic. Serarius d. Agendum ac-
curate de tribus; nomine, re, vsu.
E Quoad nomen: Chaldej vocarunt,
Vraia & Thumaia: Hebræi, Vrim, &
Thummim. Vrim, significat illumi-
nationes, seu lumina, à radice Vr.

ad. e. 28. v.
15. & 17.
o Num. 27.
v. 21.

c. Pro. 17.
3. ca. 1. v. 1.

d. Tostat.
& Lipom.
m. Exod. 28.
v. 28. & 30.
p. 1. cap. 12.
Serarius.
Thes. de
Ioy. 2. ca. 3.
v. 17.

חֹשֶׁן
&
אֶבֶן
אֶבֶן

Græci

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Serarius,
Theob. de
Iohann. Sa-
cerdotib.

B
& תמים
אורים,
אור.

c. D. Augu-
stini in Exod. 9.
117. David
Kimchi in
libr. radi-
cum, Cate-
ch. in Exo. Pa-
g. 61.

f. d. q. 117.

g. in d. cap.
28 q. 12.

h. Exod. 25.
27.

Græci vertunt, τὴν ἀληθειάν, ἀλάστον, φιλσομίαν, φωνίζονται. noster, doctrinam. cum agit de rationali, cum vero de ipso Sacerdote, eruditum. Thummim, significat perfectiones à thamá, perficere: Græci nuncupant, ἀληθείαν, τελείωσις, & τελείωσις, noster vertit, veritatem, & aliquando Metonymice, Sacerdotes, vel etiam aliter, prout illi res visâ postulare.

Sed quid rei ista nomina, *Vrim*, & *Thummim*? quidam negant se scire eputo ex scriptura tamé id colligi posse. Alii censent diuersum quid fuisse in rationali à XII. lapidibus: sed dissentiant inter se. fuerunt qui putarint. XIII. lapidem fuisse (Suid. vocat adamantem) cuius color, pro diuersitate prosperi vel aduersi successus, intrate in atria Sacerdote, mutaretur. hanc opinionem, meo iudicio, D. Augustinus ffabulosam vocauit, nec de Iosephi sententia locutus. Abenezra nescio quas astrolabii figuras comminiscitur: quem multis rationibus luculenter Tostatus refellit. Salomō Iarrius, & Eugubinus censent, fuisse nomen ineffabile rationali inscriptum: Philo Iudæus, & Hugo Victorin. volunt, ipsa hæc verba (*Vrim* & *Thummim*) rationali in sculpta fuisse, alij laminas quasdam lucentes, & quisque quod somniauit, vel in buccam venit, vt licet videre apud Tostatum. *Verum mihi placet*, quod multis alijs, nihil ab ipsis lapidibus XII. diuersæ rei fuisse. Primo, quia cenfeo hæc ipsorum lapidum fuisse nomina, sicut iidē lapides etiam alibi h vocantur, *Soham* & *Millum*, lapides candorum seu pelluciditatum & plenitudinum, vel vocantur *E* dumtaxat, *Millum*, vt videtur noster interpret intellexisse: qui vertit, *lapides Onychinos* (hoc dicens de duobus

A illis supra humerum) & gemmas ad ornandum Ephod. (sic vertens *Millum*, de his XII. lapidibus) obscurius LXX. qui *Soham*. vertunt, *σαρδύς*. nam *Sardius* vnus ex XII. Secundo, quia, si quid aliud fuissent, certe Moses, qui cuncta, quæ in *λογίῃ* inerant, tam accurate perscripsit & appendit, aliquid de eius, quod erant, forma, quantitate, qualitate, materia, loco, nobis prodidisset: Responder Iarrius, idcirco hæc prætermissa, quia vel Deus, ipse, vel Moses, in Monte Sinai, *Vrim* ad *Thummim* fuerat fabricatus. Agapeffis, fabulator: hoc tu de capite tuo. si verum foret, hoc ipsum nobis S. S. tradidisset: sicut tradidit, priores Decalogi tabulas à Deo, posteriores à Moyse perscriptas.

Obiiciunt, postquam Deus i Mosi iussit ponere in rationali XII. illos lapides, mox vt de re plane alia, alio loco k, dicitur: *pones autem in rationali iudicij doctrinam & veritatem, &c.* Respondeo hoc dici, vt breuem quandam anacephalōsin & explicationem cunctorum, quæ de his omnibus lapidibus pmiserat. q. d. iussi, vt tales & tales gemmas rationali infereres. cape nunc iussionis illius causam, idcirco iussi, vt hæc gemmæ tibi sunt, *Vrim* & *Thummim*, hoc est manifestatio & veritas rerum futurarum. Hoc enim breuiter, ait, id quod in rationali ponēs, hoc tibi futurū doctrina & veritas. Nec vllam hic video obscuritatem in hac repetitione, nec nouitatem in nomine, tam Hebræis non nouo, sed & celebrato. Dicitur autem rectissime Moses, *ponere in rationali Vrim & Thummim*, quia lapides illos per Beseleelē curauit ex Dei præscripto inferi rationali. Nisi forte censent, ipsum per se Mosem intexuisse illa verba, &

i Exod. 28.
v. 17.

k v. 30.

non per textorum magisterium ac manus. Quod si ponere, tum per illos dicendus Moses: certe & nunc nostra in sententia. Deinde sciant aduersarii, eandem vim esse phrasium huius, lapides millium, & millium, simpliciter, item, lapides vrim ac thummim, & vrim ac thummim, simpliciter. utrobique enim iidem lapides significantur, sed illic additur vox lapidum, quia de gemmis dumtaxat, qua gemmae erant, agebatur: hic vero omittitur vox lapidum, quia de iis agitur, non qua lapides, sed qua gemmae oraculi exhibitrices. Quid autem ineptiae est, si Metonymice oraculi nomen tribuatur gemmis, oraculum fundentibus? Notae ne Metonymicae Sacrae scripturae sunt locutiones? Quid tenebricosi, ponas, &c. pro. pones in rationali lapides, quibus, a munere, nomen est, Vrim & Thummim? Nec opus fuit exprimere modum aliam, quam seriem ipsam gemmarum satis expressam. Illi potius exprimere deberent, ubi illud in rationali vacuum, ad haec nomina intendenda? an inter singulos lapides? an in ambitu omnium? an ad dexteram, an ad sinistram? demonstratiuum, cur potius demonstraret hanc texturam, quam lapidum miraculum? immo hoc potius, q. d. admirandos illos lapides, Vrim & Thummim. Auctorum qui nobis obiciuntur auctoritas magna foret, si vel inter se conueniret, vel rem discussissent diligentius. D. Hieron. ad Fabiol. quod nobiscum pugnet, nihil habet, quod faueat aduersariis, tantundem utitur solum modo loquendi sacrae scripturae. D. Aug. q. 117. ambigne loquitur, & quid esse potuerit indicat, professus id nesciri. D. Greg. p. 2. past. c. 1. nihil omnino dicit, praeter verba scripturae & mysticam expositione.

A Rabanus lib. vlt. in Exod. per, sine hoc, sine illud, rem resoluit. Radulfus, lib. 6. in Leuit. asserit dumtaxat fieri potuisse, ut inscriberentur haec verba. Rupert. in Exod. obiter, nec aliud, quam, doctrina & veritas inscribitur illi. Solus ergo cum Hugone Victorino, ex Patribus, Philo videatur hoc certo censuisse: et si de Philone etiam dicat quis, non inepte, texturam non vocasse vocum harum inscriptionem, sed lapidum inscriptionem & has ipsas lapidum texturas, vocatas manifestationem & veritatem: & sic etiam has virtutes dicere depictas in 78. 20. 21. 22. propter lapides fulgorem propheticum emittentes. Et recte ex Iosepho, l. 3. ant. c. 9. Ribera noster hoc, cum Lyrano & aliis, collegit, quod diximus, quia licet Iosephus nomina Vrim & Thummim, non nominet: usum tamen & miraculum describens, satis aperte indicat, se prophetiam per Vrim & Thummim ipsismet lapidibus tribuere. Scilicet ignorasset Iosephus hanc scripturam horum nominum: aut si sciuisset, tam pertinaci silentio inuoluisset.

C Sic ergo status, Vrim & Thummim fuisse has ipsas gemmas, X 11. ut voluit Iosephus: Lyran. Tolst. Oleaster & Ribera. Videtur enim hoc probabilius, tum propter ea quae iam diximus: tum, quod in Leuit. ubi Sacerdos vestitur, nulla sit horum X 11. lapidum mentio, sine quibus nunquam Sacerdos rite vestitus fuisset, sed eorum loco, tantum sit mentio de Vrim & Thummim: ut hinc appareat, talibus nominibus, ipsos lapidesmet significari. Qui quoniam splendidi & micantes clarissima resfulgebant luce, dicti sunt non solum splendidi & lucentes, quod parum futurum, sed splendores & illuminationes, Vrim.

& quo

& quoniam erant ex gemmarum illis generibus, lectissimi, integerrimi, & perfectissimi, dicti sunt, non perfecti, sed perfectiones, *Thummim*: ea emphasi, qua solent Hebraei, vt & Latini, abstracta pro concretis vsurpare, quam Oleastri sententiam, æquum non fuit à viro erudito acerbi⁹ exagitari LXX. vero & vulgaris dum interpretantur, *doctrinam & veritatem*: maluerunt sua nobis versione vsū lapidum, quam vocis significationem exhibere: prudenter id amplectentes, quod magis ad mores legentis formandos faciebat. Nominum vero ratio hæc fuit. *Vrim*, dicta, quia, vt lux quædam, tenebras ignorantia discutiabant fulgore suo: *Thummim*, vero, quia, vt omnis prophetia, certa quoque splendoris erat promissio, & indubitato Deus, quod fulgore pollicebatur, id euentu perficiebat, nec fas erat dubitare. Hęc de re.

De vsu prophetia, duo nobis sunt consideranda, modus interrogandi, & modus respondendi. *Interrogationem*, Hugo b Victor. censet, per quasdam fortiones solitam proponi. Quod vnde acceperit, aut quid illi suffragetur, nescio. Iarhius & Abenezra tradunt solitos codicillis inscribere quasita, & hos rationali imponere: cuius rei cum in Sacra Scriptura nullum vestigium inueniatur, nihil vereor istud pro commēto relicere, communemque sententiam aliorum amplecti. Receptius enim & verius puto, Sacerdotes, post debitas preces, viua voce proposuisse interrogata, indutos, cum alia vestimenta sacerdotalia, tum Ephod & Rationale seu monile gemmatum Ephodi appensum, de quo nunc agimus: quod vocabant, *applicare Ephod*, seu *consultare Dominum*

A *applicato Ephod*, vel simpliciter, *consultare Dominum*, quando de Sacerdote sermo, vel pro se, vel pro rege, sic enim rex per Sacerdotem consulebat Dominum: quem morem nobis SS. explicat s̄per Esdras, si ad Hebræum fontem recurras. vbi enim nos habemus, *donec staret Sacerdos doctus & eruditus: LXX. vertere, staret illuminationibus & perfectionibus* (nam qui cum Gētilibus malunt, *imitationibus*: Latine quidem loquuntur, sed vim vocis Hebrææ, quam LXX. sunt optime interpretati, parum expresserunt) illic inquam Hebr. est: *stet Sacerdos, Lehurim vel thummim*, & sensus est: *donec sacerdos Dominum consulat indutus Vrim & Thummim*. Et (quod erudite Ribera notauit) vt collationem summæ dignitatis Pontificiæ designent sacræ litteræ: dicunt, *Vrim & Thummim* alicui collata. Sic enim Moses tribui Leuiticæ benedixit: *Perfectio tua & doctrina tua viro sancto tuo*. vbi Hebr. est, *Vrim & Thummim tui viro sancto tuo*: & eodem sensu LXX. vertere: *Date Leui manifestationes eius, & veritatem eius*. Quæ ad litteram de eodem sacerdotali ornatu sunt accipienda: sed per hunc ornatum allegorice significatur perfectio & doctrina, qua sacerdotem præditum esse oporteret. Tostat. ibi valde se torquet, & vertit in varias interpretationum formas: sed hæc, quam dixi, simplicissima est.

Respondendi modum, arbitror duplicem fuisse. Cum enim has gemmas Deus inseri iusserit pectorali: vt per tā lucentes perfectosq; lapides, ipse lucis perfectionisque omnis auctor interrogaretur: & respondens tam Sacerdotes, quam principem & populū

d1. Reg. 13
v. 9.c d e. 23. v.
2. & 4. et c.
22. v. 13. c.
15. & cap.
8. v. 6.
2. Esdr. 7.
v. 65.3 Deut. 33
v. 8.

spirituali sua luce illustraret ac pficeret, euoluens inuoluta, explanas ambigua, & docens quæ faciendæ omittendæ forent, & modos p̄scribens, quibus res inchoanda perficiendæq; satis apparet, responsiones interrogationibus accommodari debuisse: interrogationum vero quædam per affirmationem negationemve nudam possunt expediri, quædam longiorem requirunt explicationem. Arbitror itaq; ad prius illud gen^o interrogationum, nudo lapidum splendore seu fulgore responsum: & ex eo Sacerdotem colligere solitum, suaderet an dissuaderet consulenti: quo sensu accipio Iosephi dicta h, quem Tostatus & Ribera merito sequuntur: nec est, quod quis arbitretur D. Aug. hoc fabulosum iudicasse: nam quid perstringat, paulo ante docui. ad posterius genus interrogationum, non respondebatur illo tantum splendore (nec enim commode hoc potuit) sed longe aliter. audiebatur enim à Sacerdote interna quædam, vel externa quandoque locutio seu oraculum, quod ipse postea interrogati manifestaret. Quamquam nec hic absurdum sit opinari, ad splendorem tunc lapidum accessisse sacerdoti lumen propheticum mente eius à Deo infusum. De hac quidem responsione prolixiore, patet ex Regum gestis i, ubi præter responsionem ad interrogata, in super Deus docuit modum prælii conferendi, & propter talem modum responsionis, puto genus hoc oraculi vocari consueuisse, *responsionem per Sacerdotes*.

Vidi qui contra Iosephi quem sequor, sententiam, non vno ariete moliretur. 1. sibi displicere scribit, & suspectum esse singulare Iosephi testimonium. 2. quoniam in eodem loco Io-

sephus duab. adhuc aliis in reb. labitur: hic quoque lapsus, tum quia dicit hoc à Græcis, *λογιον*, vocatum, cum tamen LXX. sic vocarint, qui Hebræi fuerunt, tum quia dicit ducentis ante suos commentarios annis, hos splendores ob legis violationem extinctos: cum tamen Thalmudici, & Iarrhius, & Kimchi, & Elias Germanus testentur, diu ante huic oraculo finem impositum, scilicet iam inde à captiuitate Babylonica, quod à Iaddo responsum ferunt Alexandro Magno petenti, ut pro se Deum de belli Perfici euentu consuleret. Denique quia sequeretur ex hac Iosephi narratione, hoc oraculum tantum insueuisse de bello respondere: quod non est verum, item sequeretur solummodo consueuisse de illis quæstionibus, ad quas, per ita, vel, non, responderi posset. constat autem sæpe pluribus respondiisse, & quidem interdum inopinata, & præter interrogationem ita. His vir acutus & egregie doctus conatur Iosephi fulgorem infuscare: sed leui manu fuligo potest amoueri.

Ad primum respondeo, licet id solus Iosephus dixisset: maximam eius, in rebus ad Sacerdotium spectantibus, cum ipse Sacerdos fuerit, auctoritatem esse debere: præterea nullus alius superest illius aui Hebraus scriptor, qui talia discutere potuerit, præter Philonem & Iosephum. Philo pauca huiusmodi attigit, allegoriis solis intentus: neque negauit. Iosephum ergo solum id affirmasse, quid mirandum?

Ad 2. nego in his Iosephum labi. Licet enim LXX. fuerint Hebræi Sancheditæ, Græce tamen non Hebraice scripserunt, & cum Græce scriberent, *λογιον* dixerunt: & eos postea cuncti

h lib. 3. antiq. ca. 9.

1 Reg. 5. v. 23

1. Reg. 28 v. 6 ubi Hebr. est Vrim.

1

2

pro-

Profelyti Græci in hac nomenclatura
secuti fuerunt, non aliam ob causam,
nisi ob eam, quã Iosophus ibi retulit;
ex cuius cõtextu Græco, manifestum
est, eum loqui de Græcis duntaxat il-
lis, qui Iudaicos ritus venerabantur.
Notum vero Iudæos & Græcos sic di-
stingui, vt Græcorum nomen retine-
ant: quorquor ex gentilib. ad Iudaif-
mum transferant. *b* De oraculi quoq;
cessatione, merito Iosephi auctorita-
tem cunctis Thalmudicis sexcentis
Rabbinis recentioribus, qui toti^o an-
tiquitatis sunt imperitissimi, præfero.
De Iaddi quidem illo respõso, quoad
oraculorum cessationem, nec Latini,
& Græci Historici; *d* qui res Alexandri
scrupulose ferme sunt profecuti, vel
vno verbulo meminerunt. Iosephus
vero & Zonaras, & Glycas, qñ accurate
narrant, quæ Iaddus cum Alexandro
egerit, ea censent, vnde satis colliga-
tur, de oraculo per Vrim & Thumim
nihil Alexandrum cogitasse: cuius il-
lum quoq; fuisse ignarum prorsus ve-
rissimile censeo: De Victoria vero cõ-
tra Darium, à Deo docent per visum
certiorem factum. Arbitror ergo Io-
sephum egisse de fulgore huiusmodi
penitus semperque cessante. Nam per
internalla, quin aliqñ etiam prius ces-
sauerit, vt Saulis, & postea quorũdam
Regum, post Dauidem, tempore; non
est dubitandum. Glycas quidem fin-
dicat, qñ Israelitẽ Deum offenderant,
non cõsueuisse illis Deum per Ephod
respondere. Sic igitur suspicor, solu-
tos Iudæos primo per Sacerdotes, ap-
plicato Ephod, Deum cõsulare: si hac
via nõ succederet, recurrisset ad Pro-
phetas etiam qui Sacerdotes non es-
sent, g sic enim legas ipsos quoque Sa-
cerdotes ad Holdam prophetissam
oraculi causa adijisse. *h*

A Ad tertium dico, nihil eorum se-
qui, quæ inferuntur. nam belli memi-
nit Iosephus, vt rei, de qua frequẽtius
agebatur: Fulgoris vero tantum, præ-
termissa subsequente Sacerdotali ma-
nifestatione, meminit, quia manife-
statio illa res solita; fulgor vero, res
cæteris gentibus plane insolita & in-
audita erat. & ideo illam memoria
statuerat commendare. Duplex ergo
fuit vnus oraculi Vrim & Thummim
manifestatio siue responsio, prior illa
& exterior, tantum per fulgorem la-
pidis: & posterior quandoque etiam
extrinseca, per Sacerdotem prophetiẽ
spiritu imbutum, qui quod percepe-
rat admoto pectorali, id postea quæ-
rentibus manifestabat. Fortassis pro-
pter tot manifestationes concurren-
tes. Septuaginta interpretantur iudi-
cium τῶν δυνάμεων, hoc est, iudicium bis
quidem manifestorum Sacerdoti, &
tertio manifestorum consulentibus.
Eandem ob causam, Vrim, vocarunt
illuminationem; & Thummim, verita-
tem siue perfectionem (eodem enim
hæc recidunt) quoniam Deus nemi-
nem fallere vel põt vel vult; sed quic-
quid Sacerdoti dicebat, hoc verissimũ
& numeris omnibus erat absolutissimũ.
Sacerdotis quoq; officium erat
eadem populo vere ac plene denun-
ciare nulla omissionis, dissimulatio-
nis, mutationis aut falsitatis alterius
adhibita mixtione. *i*

E Hæc de re valde obscura, si non lu-
culenter, haud certe prorsus indili-
genter dicta sufficiant.

SECTION II.

De oraculis Prophetarum.

Suffecerint ista de Oraculo per Sacer-
dotes. Post Dauidis regnum, raro

i Sic Philo
l. 4. de vita
Mosis Ori-
gin. l. 6. in
Len. Hoer.
in. 3. Ose.
Ep. 117
ad Fabiol.

A

b Ath. 14.
in prin. &
passim in
mno Test.

c Cur-
sius Ruf-
fus.
d Diodor.
Sic. Pluta.
Arian.
e Ioseph. li.
11. antiqu.
in fin. Zo-
nar. tom. 1.
Glyc. p. 2.
annal.

f par. 1.
Annal.

g patet ex
1. Reg. 20.
p. 6.
4. Reg.
22. v. 14.

per Sacerdotes Domino respondente, frequentius esse cœpit, oraculum per Prophetas; quod diuidi potest in *visionem*, & *somnium*: sicut & *oraculum per Sacerdotes*, diuidi potuit etiam, in *visionem fulgoris*, & *manifestationem verbi*: id eo quædã ex dicendis, de *visione*, & *verbo*, analogia quadam possent etiam accommodari prophetiæ, *Vrim* & *Thummim*: vt non obefæ naris lectores facile animaduertent.

Visionem & *verbum*, Græci Patres & LXX. non raro confundunt, vt & ipsa Scriptura: cum *visionem* dicit *auditam*, *verbum* vero *visum* vel *ostensum*. k vt cum Isaias dicit. *Audi cœlum*, quia Dominus locutus est; & tamen initio vocaret, *visionem*: & cum Zacharias & Ezechiel dixissent, se *verbum* Domini explicaturos, subdunt *visionem*, m differunt tamen. Nam

Visio, Græcis, *ὄρασις*, vel *ὄρασις*, Hebræis, *roè*; est prophetia, qua mens spiritali oculo cernit obiectum propheticum ipsi cœlesti lumine repræsentatum, differt, à *verbo*, quia *verbum* sæpe contingit sine *visione*, & *visio* sine *verbo*: differt, à *somno*, quia *visio* sæpe offertur *vigilanti*. crebro quoque vsurpatur more Hebræorum pro *concreto*, seu pro re *visa*; sic Moyses *rubum n* vocat *visionem*: sic Prophetæ dicuntur *videre visiones*. o Tales consueuerunt esse frequentius Sanctorum virorum reuelationes: quæ quibusdam sæculis crebræ admodum leguntur, vt vno sæculo duodecimo fere, Orni solitarij, quam Geruasius Presbyter descripsit; Tundali Hyberni, Cyrilli Presbyteri, Roberti Abbæ Lymburgensis, Ioannis de Plinio, Ioachimi Siculi, Simonis Stochij Carmelitæ, Ioannes Brydlyngton & aliorum.

A *Verbum*, siue (vt maule Cyprianus) sermo Græcis, *λόγος*, Hebræis *Dabar*, est prophetia, qua Spiritus sanctus, mentali quadam locutione, prophetam occulta docet, vt cum Esaiæ p dixit; *Sumet tibi librum*, & iterum: *q vade dic Ezechia*, &c. Locutio ista fiebat, vel voce formata in aère, & audita, vt Abrahamo ne filium necaret: r vel verbis in ore prophetæ positis, vt Balaamo, & hæc Aramæis proprie dicta; *Malki*, Hebræis, *Malchuth* (hoc est consilium) quasi dicas regem prophetiarum, siue prophetiæ speciem præcipuam, nihil enim consilio est vtilius. *Visioni* & *verbo* hoc commune fuit, quod vel de lætis, & faustis erant, & in nouo Testamento tunc vocantur, *Euangelium*: in veteri nomina *visionis* aut *verbi* retinent: vel erant de infaustis ac tristibus rebus, minarum & luctus annunciatæ, regibus ac populis exitia portendentes: tunc Hebræi vocabant huiusmodi prophetiam, *Massa*, à *verbo*, *Nasa*, leuare, tollere, portare, assumere. Per hanc radicis varietatem factum, vt controuertatur, quid proprie in sacra Scriptura significet, *Massa*? Olim Aquila vertit *ἀγγελία*, non accipiens pro *curru* (vt apud profanos) sed pro *pondere* seu *onere*, vt noster optime trātulit. Calamitas enim cui impendet, eum Aethna grauius premit: & in quæ talis prophetica sententia ferebatur, hic metu atq; tristitia oppressus, quasi caput nequibat erigere. sic explico, & amplector D. Hieronymi sententiam, in *Nabum*. Quid ni amplectar: semper (si attendas) vocabulum pro aduersa, nunquam pro secunda denunciatione inuenias vsurpatum: & perspicue Hebræum nomen, *Onus* seu *Pondus* significat, a & in Psalm. 27. Græca

k Isai. 2. & 13 & Amos 1. l Isai c. 1.

m vterque cap. 1. vide etiam Abdia 1.

רוה

n Exod. 3. 3. o Ezech. 1. isel 3. c. m similibus.

p ca. 8. v. 1. q. 38. v. 1.

r Gen. 22. v. 11. [Num. 23. & 24. אלקות

B

Exod. 14. v. 4. 27. v. 1.

verho

verſio φέρον, habet, hoc eſt, pondus. Sic nonnulli putant à Ioanne b vocari, βάρος, hoc eſt, vt noſter vertit, pondus: ſed, niſi fallor, ipſi falluntur: non enim illic ſermo eſt de prophetia, ſed de onere interdicatorij alicuius præcepti, vt recte Primaſius & Haymon ſenſere. Nec longe abit ſpiritus ſanctus, cum onus, vſurpat, pro ipſo populo, cui tale quid imminere denunciatum fuit: c quia talem populum Deus diu laborauit ſuſtinens, tandemque humeris ſui, quaſi onus moleſtiſſimum, excutit. dum eum abijcit; cum ſuo, quaſi fauore & peculiari deſenſione deſtituit. LXX. Theodorion & Symmach. ſolent vertere, λήμματα, quæ vox à λαμβάνω, deducta, donum & munus ſignificat. d quid commune, dicat aliquis, oneri & muneris? Multum ſane in propoſito: imo hic idem eſt onus & munus. Nam prophetica comminatio infortunij & ſupplicij iſtantis, præclarum & præcioſum eſt Dei donum. quia quos Deus diligit, caſtigat, & quos caſtigat, prius, vt reſpiciant, minas proponit illis, & vt ſolent fugare malentes, quam lædere; lapidem manu leuat, & oſtendit, priuſquam iaciat. Homini ſic liberum relinquit, fugere à ventura ira. Sane λήμματα, primario ſignificat limationem ſive aſſumptionem, ſecundario donum: eo, quod dum datur, à donante leuatur & traditur, à donatario vero aſſumitur. Vnde Theonis & alijs Mathematicis, Dialecticis quoque, λήμματα, nominatur, illa propoſitio; quæ demonstratione vel argumento infera, & non probata, aſſumitur ab alio, & vt, qui inſeruit illam probet, poſtulat. Sic eum interpretes iſti in SS. λήμματα, vſurparunt; procepta acceperunt, quæ aſſumitur ſi-

A ue eleuatur, idque conſentaneè idiotiſino Hebræorum; quibus Prophe- ta dicitur, quaſi aſſumere & leuare ipſum Onus, & liberatum intenta- re ceruicibus impiorum; quibus impijs breui imminentem diuinam iram comminatur: huc enim pertinent illa paſſinitus occurrentes phraſes, aſſumere luctum, aſſumere planctum, **B** aſſumere parabolam. Cauendum itaque ne cum Græcis recentioribus. e λήμματα, ad quamuis prophetiam extendamus. Si cui hæc nimis fuſe dicta videbuntur: iſi, quam ſe viri egregij in his tonſerint, ſ conſiderare dignabitur; non diffido illum æquibonice hanc noſtram diligentiam conſulturum.

C Hæc duæ ſpecies, Viſio & verbum, aliquando iunctæ ſunt cum raptu, ſeu ecſtaſi, aliquando ſeparatæ, ſimul facere in raptu B. Pauli; ad tertium vſque cælum; vbi vidit & audiuit, quæ non licet homini loqui: fortassis etiam Ezechielis viſio quædam talis fuit, quæ vocatur, iad, hoc eſt, prophetia non leniter, ſed violentè influens.

D Quando igitur ecſtaſis accedit, tunc tenenda Patrum h doctrina: Prophe- tas non fuiſſe ſic mente captos vel attonitos, vt non probe ſcirent, quid prædicerent. Polychronius in Ezech. cap. 3. Quemadmodum diuini concantatore. ad demeritiam vſque procedunt, damone ſuporem illis ingenerante ita è contrario Prophetis ſenſus aſſicitur, dum anima ſpiritu efficacia colluſtratur. hoc enim proprium fuit fanaticorum, quales erant hæretici Montaniſtæ, & vates Gentilium. vt ex Beato Paulo ſibi viſus colligere Theophylact. in initio commentar. in 1. ad Cor. cap. 12. Im- merito valde ab Oliuario reprehēditur auctor, de ſpiritu & anima (exſtat

E

e Theoph. in Habac. & Nahū.

Et Ioan. Petrus Olina- rius lib. de prophetia cap. de Lēmate, A- rias Mon- ta. Prælu- diu in prophe- mi- nor. Franc Ribera in Nahum.

C g Ezech 1. v. 1. & c. 8. v. 1. & 3.

h Iuſti. ad monit. ad Gent. circ. ſin. & q 2. ad Orthod. Epiphani. (qui ſuſ) hare. Mo- tanianiſtæ qua eſt. 86. Hiero. præfat in Eſa. Chry ſoſt. in 1. Jo. 44. & 1. Jo. 29. in eſij. d. Cor. 12. Aug. 4. 9. cont. Acad. 1. 7.

inter

i libr. de anima.

inter opera August.) quod scripserit. B. Ioann. in eccliali Apocalypsin scrip-
 plisse. Nam ecclialis duplex est, vna di-
 uina, alia diabolica: vt insinuat Ter-
 tull. his verbis; *i Ecclasis hoc operatur de*
suo proprio, vt sic nobis sapientia imagines
inferat, vt & errorum.] Sapientia sc. ac
veritatis diuina errorum & falsitatis
diabolica. Non igitur auctor ille ec-
cliam sumpsit, pro mentis attonitæ
abalienatione, & animi quadam im-
potentia: qualis erat in Pseudophetis
illis: sed more patrum & recto, pro rap-
tu, siue pro abstractione tantum à
terrenis, & sensuum corporeorum
functione: nec voluit sic constitutum
Euangelistam scripsisse, sed, quæ, dum
in tali ecclasi constitutus, viderat, ea
postmodum in scriptum redegisse. vt
mittam D. Pauli raptum: talis haud
dubie D. Ioan. fuit, quod testatur cum
dicit, se in spiritu fuisse (εἰς τὸ πνεῦμα
 ἦν) *scilicet correptum & absorptum in*
ecclasi, vt rectissime Haymon fuit in-
terpretatus: breuiter idem vno verbo
insinuare voluit Andreas Casarien-
sis; πνεῦματι ἀρπίζων ἑαυτὸν ἑξ ἑσθῆτος:
 quod
 vocabulum, sic afflatum Spiritu san-
 cto significat, vt totus ab eo correptus
 mente seu spiritu, & occupatus solida
 possessione fuerit: nam affectio animi
 cessaticorum, κατὰ τὴν, vocata, quia sen-
 sibus corporeis ad tempus quasi pri-
 uantur: vnde & morbus quidam ita
 nominatus, qui corporis sensu motu-
 que priuat, k qui & κρετέλην νῆς nostri
 medici, congelationem, appellant. Idem
 significari puto, quando Prophetæ di-
 cunt, *factam super se manum Domini, l.*
item, eleuauit me spiritus, aut, eduxit me
manus Domini in spiritu; item, cecidit su-
per eum mentis excessus, vbi Græce est
ἐκστασις. n Perperā Theodoret. & Theo-
 phylact. o cum Lemma, confundunt

k Galen. li. 13. Thera-
 pens. c. 11.
 4. de locis
 fact. Ario,
 c. 1. Egi-
 net.
 l 4 Reg. 3.
 v. 11.
 m Exec. 11.
 v. 1. et c.
 40. v. 1.
 n Act. 10.
 v. 10.

A cum huiusmodi raptum, hoc est, Lan-
 cum Massa.
 Tertia species erat, somnium, dor-
 mientibus tantum medio simulacro,
 siue phantasmate, cōtingens: Hebraei
 vocant, chalom. p Græci, σὺπνιον. Si quis
 quæ euentura sunt somnians, ipse
 quid somniet non intelligit: tunc eius
 respectu non erit prophetia: sed ad-
 spectu tantum illius erit prophetia,
 cui Deus significationem somnij re-
 uelabit. quare Ioseph Propheta, & nō
 Pharao, vel eius serui: q Daniel Pro-
 pheta, & non Nabuchodonosor: r som-
 nians autem ipse demum annu-
 rabitur Prophetis, quando cum som-
 nio simul intelligentiam somnij per-
 cepit, vt Daniel in altero superbi Re-
 gis somnio. f. De his somnijs prophe-
 ticis tria sunt consideranda, modus,
 causa, & gradus seu dignitas.
 Modus multiplex est, vt accurate
 noster Pererius explicauit. r quædam
 immittantur cum pauore & horrore
 somniantis, u quædam pacifice, x 2.
 quædam non intellecta, quædam simul
 intellecta, vt dixi. 3. quædam clara &
 sine inuolucris, y vt Ioseph, trium Mā-
 gorum, & B. Pauli: quædam obscura,
 implexa, inuoluta, vt Pharaonis & ser-
 uorum eius, & Nabuchodonosori. d
 4. in quibusdā Deus alloqui videtur,
 vt Salomonem, b interdum Angelus
 bonus, vt B. Ioseph: interdum aliquis
 homo, vt Paulum vir Macedo. c 5. ali-
 quando somnia correspondent ante-
 cedentibus cogitationibus, & sic ini-
 tium sumunt ex causa animal: vt pri-
 mum somnium B. Ioseph, & primum
 Regis illi⁹ Babylonij: quandoq; vero
 nulla præcedit cogitatio, vt in somnio
 secūdo B. Ioseph accidit. d. hanc diffe-
 rentiam notauit B. Gregor. e 6. non-
 nunquam nihil petenti Deus somniū
 inopi-

o in Na-
 bum.
 D
 p Iai. 23.
 v. 7.
 הלל
 q Gen. 41.
 c. 41.
 r Dan. 1.
 c. 4.
 s Dan. 4.
 t 1. q. 3. de
 somnijs.
 u Gen. 11.
 v. 11. Dan.
 2. v. 1.
 x Gen. 37.
 v. 11.
 y Matt. 2.
 v. 20. c. 11.
 z 2. v. 11. 11.
 a 2. v. 11. 11.
 b 2. v. 11. 9.
 c ad Gal.
 40. c. 41.
 Dan. 2. c. 5.
 d 4.
 e 3. Reg. 3.
 c supra
 tot locis
 lit. N.
 d Matt. 1.
 c li. 6. de
 ral. cap.

inopinato immittit, ut sit plerumque, & accidit in praedictis SS. exemplis: nonnunquam vero petentibus reuelationem eamque sperantibus, ut Danieli f. confusis enim Hebraeos huiusmodi desideria sua Deo proponere, & ab eo petere, ut per somnia futurum illis euentum pandere dignaretur, manifestius est ex S. S. quam ut quis debeat dubitare g. Soliti id ipsum Gentiles facere in templo Serapidis, seu Plutonidis, ut discerent quae ratione à morbis liberarentur h, vel ad resolutionem dubiorum habendam, ut fecit Edesius i, & apud poetas Rex Latinus k: & in templo Aesculapij Apollonius l: & Spartani magistratus in templo Pasiphaes m: tale fuit templum Amphiarai n, & Gallie apud montem Garganum o, & huiusmodi templa vocabantur, Psychomantea. Conatus ad hoc crimen Apostata Iulianus, per calumniam, detorquebat Vigilias Christianorum ad sepulchra Martyrum: sed retudit illum valide B. Cyrillus p. Iudeos nonnunquam eo superstitionis delapsos, ut ad captanda somnia in Gentilium templis incubarent, docet Esai. propheta q: qui immolant in hortis, & sacrificant super lateres, qui habitant in sepulchris, & in delubris idolorum dormiunt.] Vbi LXX. ut solent, paraphrasticè addiderunt, propter insomnia, & in eorum causa incubationis explicant. D. Hieron. In delubris, inquit, idolorum dormiens, ubi stratis pelibus historiarum incubare soliti erant, ut somnijs futura cognosceret. Quod in sano Aesculapij vsque hodie error celebrat Ethnicorum, multorumque aliorum.] Idem Cyrillus, ibi in Comment. confirmat.

E Cause somniorum efficientes alio loco explicabuntur: nunc de diuino-

A rum somniorum finali causa (ut vocant) agimus dumtaxat: quae ex SS. multiplex desumitur. 1. ut quis à mala absterreatur, sicut factum Abimelech r Regi Geraræ, & Labano s: hanc insinuat B. Iob t, in horrore (inquiens) visionis nocturna, quando solet sopor occupare homines, paucos tenuit me, &c. & alibi u, terrebis me per somnia, & per visiones horrore concuties. 2. ut consoleretur afflictos, & maestos perfundat lætitia, quod de se asserit B. Angela de Fulgino cap. 16. 3. ut adhortetur ad aliquod bonum, ut Gedeonem x, & Iudam eiusque exercitum y. 4. ut moneat vel doceat quid agendum fugiendumve, ut B. Ioseph, & tres Magos z. hanc causam C Iobus significat his verbis, per somnium aperit aures virorum, & erudiens eos instruit disciplina, ut advertat hominem ab his quae facit, &c. 5. ut spiritum prophetiae, vel quod aliud spirituale donum simul largiatur: quo pertinent iuxta nonnulla ista moysi b, si quis fuerit inter vos propheta domini in visione apparebo ei vel per somnium loquar ad eum. Significare volunt, quod spiritum prophetiae, vel visione, vel somnio, collaturus sit: potius crediderim agere, de ijs, quibus iam dato prophetiae spiritu, significat se postea cum eorum nullo tam familiariter, quam cum Moysè acturum, cum hoc ore ad os, cum illis dumtaxat per visionem & somnia. Melius huc facit istud c Iobis: senes vestri somnia somniabunt, & iuvenes vestri visiones videbunt. praecesserat enim, effundam spiritum meum super omnem carnem, & prophetabunt filij vestri. sic donum sapientiae & prudentiae in somnis datum Salomoni d, ex probabiliore sententia Tostati e: sic promissio obuenturae dignitatis, Ioseph & Mardocheo. f. 6. ad reuelatio-

R r r

nem

r Gen 20.
f Gen 31.
c cap. 4. 13.

u r. 7. 5. 14.

x Indic. 7.
v. 13.

y 2. Mach. 15.

z Matt. 1. 2.

a cap. 33. v. 15.

b Num. 13. v. 6.

c c 2. v. 28

d 3. Reg. 3.

e Add. c 3. q. 2.

f Gen. 37. Esh. 11.

in Na.

D

p Iai. 23.

v. 7.

הלים

g Gen. 43.

v. 41.

r Dan. 1.

v. 4.

i Euanap. in Edesi.

E. Aeneid. 7.

i Philo. in vita.

m Cic. 1.

Tuscul. 2.

v. de diuin.

n Panfa.

o Strabo lib. 5.

p lib. 10. in Iulian.

q cap. 65. v. 4.

r q. 3. dicitur.

s Irenaeus.

u Gen. 11.

v. 11. Dan.

z v. 1.

x Gen. 31.

v. 11.

y Matt. 13.

v. 20. 21.

z v. 11. 12.

a v. 16. 17.

b d. d. Gen. 40. 41.

c Dan. 2. 4.

d b. 3. Reg. 3.

e supra.

f Gen. 37.

g Esh. 11.

d Matt. 13.

e li. 6. Al.

f Gal. 3.

f Gen. 37.
Esb. 11.
g Gen. 28.
Dan. 7.
h Gen. 15.
i Gen. 41.
k Dan. 2.
Et 4.

nem diuini alicui⁹ mysterij g, vel mag-
narum reip. aut imperij vicissitudi-
nem h, vt Israhelis i, Egypti, & Nabu-
chodonosor k. Ad hæc capita reduci
possunt multa somnia diuina, quorū
in Historijs Sanctorum fit mentio, vt
illa Africana apud Victorem Vticens.
de persecut. Vandalic. 2. oblata Eusebio
Episc. Carthaginens. & quæ post obi-
tum Sidonij visio oblata pincernæ ap-
ud Greg. Turonens. lib. 2. hist. Franc.
cap. 23. & inter alia vnum mimi, in vita
Simeonis Sali, apud Metaphr. aliud fa-
crilegio Traiectensi oblatum sapius,
apud Sur. to. 4. in vita S. Frederici. aliud
oblatum monacho Cluniacensi Beate
virginis, tempore S. Odonis, apud
Ioannem Monachum, l. 3. vita D. Odo-
nis. c. 9. cuius occasione B. virgo cœpit
vocari, Misericordie Mater. aliud Berta
matri S. Suiberti, apud B. Marcelli-
num, cap. 1. vita Suiberti. aliud S. Abra-
mio confessori, apud Metaphr. in eius
vita. Aliud Henrico Imper. apud Ru-
pertum, in vita S. Heriberti c. 26. aliud
S. Lutgero apud Monachos VVerti-
nens. eius vite cap. 11. Et 16. aliud S. Hu-
goni Gratianopolitano apud Guigo-
nem, in eius vita, aliud Hartmanno
Tuitiensi apud Conradum: in vita S.
VVolphelmi, aliud multiplex Elpedi-
phoro, apud Ioannem presbyterum,
in vita S. Basilei Episcop. & Mart. & alia
innumera.

De gradibus seu dignitate prophe-
tiæ multa variaq; congesere Moses
Egyptius l & Francisc. Picus m, sed
minutiora, quam vtiliora: idcirco, il-
lis omillis, tantum dico quod ex ijs o-
mnibus intellectualis reuelatio: quæ
fit sine cooperatione phantasia: præ-
stantissima est, si secundum se & præ-
cise sumatur: altera vero in qua phan-
tasia ab intellectu excitata concurrat,

l in Ducto-
re Dubi-
tantium.
m de pran-
l. 2. c. pen.
Et vlt.

A est præstantior extensue, quia primam
& quid aliud præterea comprehendit.
Sic etiam intellectualis per se
sumpta, & comparata cum imaginaria
perfectior est, sed si imaginariam
addideris ad intellectualem, tum ex-
tensue simul ambe perfectiores erūt,
quam seorsim sola intellectualis. in a
P. Franz. Soarez ad 3. par. q. 30. art. 1. dis-
pen. 9. sect. 2. cui Episcopum Guadixensem
Horoseum lib. 1. de vera & falsa prophet.
cap. 3.

QVÆSTIO III.

Quo pacto prophetia sue diuina reuelatio
discernenda sit, à diuinatione sue
diabolica reuelatione?

NON minus necessaria, quam at-
dua est huius quæstionis accura-
ta pertractatio, propter quotidianas,
etiam spiritualium personarum illu-
siones quæstus Synesius ante sex sa-
cula multos tum temporis priuatos
& Sacerdotes finxisse somnia, pro re-
uelationibus, *ὡς ἂν ἴσμεν τῶν ἀνεπίστων
ἀπο τοῦ κελύου ἀποκαλυφθεῖν* Ep. 54. in ea de-
cidenda sequar vestigia aliorum, qui
certatim ad hunc lapidem versan-
dum accurrerunt: præcipui fuerunt B.
Vincentius Ferrerius, tractat. de vita
spirituali cap. 11. & 12. Ioann. Gerson,
tractat. de probat. spirituum, & alibi pas-
sim, Cardinalis Turrecremata, in præf.
Defensorij reuelatio. B. Brigitte, Henric.
de Firmaria, lib. de quatuor institutibus,
Ægyd. Carlerius, p. 1. Sports fragment.
in princ. Hierony. de Ferrara, in Com-
pend. reuelat. Ioann. Francisc. Picus,
libro vltim. de prænotion. Ribadeneira,
lib. de tribulatione cap. 15. Delegatus d.
lib. 1. de auctor. Sac. Script. cap. 11. &
nofter Franc. Ribera, lib. 1. vite de Iesu
cap. 2. à quo citatur opus Ioan. de Ho-
roseo